

Сборник съдебна практика

Дело C-124/10 P

Европейска комисия
срещу
Électricité de France (EDF)

„Обжалване — Държавни помощи — Отказ от данъчно вземане — Освобождаване от корпоративен данък — Увеличаване на дружествения капитал — Поведение на държавата като разумен частен инвеститор в условията на пазарна икономика — Критерии, позволяващи разграничаване на държавата в качеството ѝ на акционер от държавата като носител на властнически публичноправни правомощия — Определяне на референтен частен инвеститор — Принцип на равно третиране — Тежест на доказване“

Резюме на решението

1. *Помощи, предоставяни от държавите — Понятие — Преценка според критерия за частния инвеститор — Държава, акционер в едно предприятие — Държава, действаща в качеството си на носител на публична власт — Разграничение от гледна точка на прилагането на критерия за частния инвеститор*

(член 87, параграф 1 ЕО)

2. *Помощи, предоставяни от държавите — Понятие — Преценка според критерия за частния инвеститор — Преценка с оглед на всички релевантни обстоятелства във връзка със спорната сделка и контекста ѝ — Задължение на държавата членка да представи обективни и проверими доказателства за икономическия характер на своята дейност*

(член 87, параграф 1 ЕО)

3. *Помощи, предоставяни от държавите — Понятие — Отпускаща помощ, държава членка, която има качеството на данъчен кредитор и на единствен акционер в публично предприятие, капиталът на което е увеличен вследствие на отказ от данъчно вземане — Приложимост на критерия за частния инвеститор*

(член 87, параграф 1 ЕО)

4. *Помощи, предоставяни от държавите — Понятие — Преценка според критерия за частния инвеститор — Прилагане на критерия за частния инвеститор по отношение на мерки от фискален характер*

(член 87, параграф 1 ЕО)

1. Условието, на които трябва да отговаря една мярка, за да попадне в обхвата на понятието „помощ“ по смисъла на член 87 ЕО, не са изпълнени, ако публичното предприятие бенефициер е могло да получи същото предимство като предимството, което му е предоставено

посредством държавните средства, при обстоятелства, съответстващи на нормалните пазарни условия, като тази преценка по отношение на публичните предприятия се извършва по принцип с прилагането на критерия за частния инвеститор.

Що се отнася до положението, в което държавата, от една страна, има качеството на акционер в едно предприятие, и от друга страна, действа в качеството си на носител на публична власт, за целите на преценката на въпроса дали същата мярка би била приета при нормални пазарни условия от частен инвеститор, който се намира в положение, възможно най-близко до това на държавата, трябва да се вземат предвид единствено печалбите и задълженията, свързани с положението на последната в качеството ѝ на акционер, като се изключат тези, които са свързани с качеството ѝ на носител на публична власт.

Всъщност трябва да се разграничава, от една страна, ролята на държавата като акционер в едно предприятие, от ролята на държавата, действаща в качеството си на носител на публична власт, от друга страна. Вследствие на това, за да може да се приложи критерият за частния инвеститор, е необходимо държавата членка да е предоставила икономическо предимство на предприятие, на което тя е собственик, в качеството си на акционер, а не на носител на публична власт.

В този контекст критерият за частния инвеститор не е изключение, което да се прилага само по искане на държава членка, когато съставомерните елементи на понятието за държавна помощ, несъвместима с общия пазар, съдържащо се в член 87, параграф 1 ЕО, са налице. Всъщност този критерий, когато той е приложим, е сред елементите, които Комисията е длъжна да вземе предвид, за да установи съществуването на такава помощ. Следователно, когато е видно, че критерият за частния инвеститор би могъл да бъде приложен, задача на Комисията е да поиска от съответната държава членка да ѝ предостави всички относими данни, които биха ѝ позволили да извърши проверка дали условията за приложимост и за прилагане на този критерий са изпълнени, и тя може да откаже да разгледа такива данни единствено в случай че представените доказателства са изготвени след приемане на решението да се направи разглежданата инвестиция.

(вж. точки 78—81, 103 и 104)

2. В положение, при което държава членка е акционер в предприятие и се позовава в хода на административната процедура на критерия за частния инвеститор, в случай на съмнение тя има за задача да докаже недвусмислено и въз основа на обективни и проверими доказателства, че приетата мярка произтича от нейното качество на акционер. Тези доказателства трябва ясно да сочат, че съответната държава членка е взела предварително или едновременно с предоставянето на икономическото предимство решението с реално приложената мярка да направи инвестиция в публично контролираното предприятие. В това отношение могат да се изискват по-конкретно доказателства, че решението се основава на икономически оценки, сравними с тези, каквито би извършил — с цел да определи бъдещата рентабилност на подобна инвестиция — разумен частен инвеститор, който, преди да направи посочената инвестиция, се намира във възможно най-близко положение до положението на държавата членка.

И обратно, икономически оценки, направени след предоставяне на посоченото предимство, установяване впоследствие на реалната рентабилност на направената от съответната държава членка инвестиция или по-късни обосновки на избора на действително възприетия способ не са достатъчни, за да се докаже, че тази държава членка е взела в качеството си на акционер такова решение предварително или едновременно с предоставянето на предимството. Ако съответната държава членка изпрати на Комисията доказателства от изискваното естество, задача на последната е да направи обща преценка, като вземе предвид, освен доказателствата, представени от тази държава членка, и всяко друго относимо към случая доказателство, което ѝ позволява да определи дали разглежданата мярка произхожда от качеството на акционер или

от качеството на носител на публична власт на посочената държава членка. По-конкретно, в това отношение могат да бъдат относими естеството и предметът на тази мярка и контекстът, в който тя се вписва, както и преследваната цел и правилата, уреждащи посочената мярка.

(вж. точки 82—86)

3. Член 87, параграф 1 ЕО всяка помощ, предоставена чрез ресурси на държава членка, под каквато и да било форма, която в зависимост от своите последици нарушава или заплашва да наруши конкуренцията, е несъвместима с общия пазар. Освен това прилагането на критерия за частния инвеститор има за цел да се определи дали икономическото предимство, предоставено на публично предприятие в каквато и да било форма чрез ресурси на държава членка, с поразданите от него последици е от естество да наруши или да заплаши да наруши конкуренцията и да засегне търговията между държавите членки.

Следователно тази разпоредба и този критерий имат за цел да предотвратят поставянето с ресурси на държавата на публичното предприятие бенефициер в по-благоприятно финансово положение от това на неговите конкуренти. Финансовото положение на публичното предприятие бенефициер обаче зависи не само от формата, в която му е предоставено предимството, независимо от неговото естество, но и от размера на сумата, с която то се ползва в крайна сметка.

Вследствие на това Общият съд може, без да допуска грешка в прилагането на правото, да съсредоточи своя анализ на приложимостта на критерия за частния инвеститор към подобряването на финансовото положение на предприятието и към последиците от разглежданата мярка за конкуренцията, а не към фискалния характер на използваните от съответната държава членка средства.

Всъщност от гледна точка на преследваните от член 87, параграф 1 ЕО цели, както и на критерия за частния инвеститор, икономическо предимство, дори и предоставено със средства от данъчно естество, трябва да се преценява от гледна точка на критерия за частния инвеститор, ако от евентуално изискваната обща преценка става ясно, че съответната държава членка въпреки използването на такива способности, попадащи в обхвата на публичната власт, е предоставила посоченото предимство в качеството си на акционер в предприятието, на което тя е собственик.

(вж. точки 88—92)

4. Критерият за частния инвеститор може да се прилага дори в случая, в който са използвани средства от фискален характер. В това отношение в хипотезата, при която частен инвеститор не би направил инвестиция като извършената от държавата, щом като той е щял да бъде длъжен да плати данъка и щом като единствено посочената държава в качеството ѝ на носител на данъчна власт е могла да се разпорежда със суми в размер, съответстващ на този данък, трябва да се посочи, от една страна, че при разглежданата счетоводна операция именно частното предприятие, което е в положението на предприятието, а не неговият акционер, е следвало да плати посочения данък.

В конкретния случай прилагането на критерия за частния инвеститор следователно е щяло да позволи да се определи дали частен инвеститор при сходни условия би внесъл сума, равна на дължимия данък, в предприятие, което е в положение, сравнимо с това на предприятието.

От друга страна, евентуална разлика между разхода, направен от частен инвеститор, и разхода, който е в тежест на държавата инвеститор, не би изключила възможността за прилагане на критерия за частния инвеститор. Всъщност този критерий позволява именно да се установи съществуването на такава разлика и тя да се вземе предвид при преценката дали определените с посочения критерий условия са изпълнени.

(вж. точки 94—96 и 98)